

Overweging: 22e zondag door het jaar

Thema: Feest van Augustinus

Lezingen: Sirach 3,17-18.20.28-29 en Lucas 14,1.7-14

Zondag 31 augustus 2025 Joost Koopmans, osa

"Wij horen wel veel van en over Augustinus, maar wie kan zijn levensloop nou eens op een rijtje zetten?" Die vraag vanuit de basis bereikte ons bij bestuur- en liturgieoverleg. Vandaar dat we bij de overweging nu geen augustijns' thema zullen behandelen, maar een korte levensloop zullen geven over een mens die de wereld al ruim 1600 jaar weet te boeien.

Aurelius Augustinus wordt geboren in 354 te Thagaste, een klein stadje in Noord Afrika, dat in die tijd deel uit maakt van het Romeinse Rijk.

Zijn moeder Monica is een gelovige vrouw, zijn vader Patricius is onverschillig, hij leeft als een Romeinse heiden en gelooft niet in christelijke levenswaarden.

Deze tweedeling in het gezinnen zag je toen in heel de samenleving: veel mensen die trouw bleven aan de oude Romeinse goden, maar ook veel christenen. Augustinus wordt wel ingeschreven als doop-kandidaat, maar hij kiest de kant van zijn vader. Hij wil genieten van het leven en van zijn vrijheid.

Als hij op zijn 16^e aan de universiteit van Carthago gaat studeren, stort hij zich met zijn vrienden in het zwoele leven van de stad. Er komen meisjes in het spel en op zijn 17^e gaat hij al samenwonen met een vriendin en op zijn 18^e krijgt hij een zoon van haar.

Als hij klaar is met zijn studie wordt hij leraar 'Welsprekendheid', maar de studenten zijn wel erg rumoerig. 'In Rome zou het op de scholen veel gedisciplineerder zijn', wordt hem verteld.

Daarom besluit hij daar naar toe te gaan. Dan kan hij ook bij zijn moeder vandaan. Want die blijft hem maar hinderlijk volgen, vindt hij.

Zij huilt haar verdriet uit bij de haar bisschop. Die troost haar met de woorden: *"Een zoon van zoveel tranen zal niet verloren gaan."*

In Rome is het echt niet veel beter met de studenten: ze volgden zijn colleges wel, meer betalen niet! Dus als hij een tip krijgt om te gaan solliciteren naar een hoge functie aan het hof van de keizer in Milaan, doet hij dat graag. Hij wordt hof-redenaar en moet bij allerlei gelegenheden optreden en speeches schrijven.

Een topfunctie, maar toch, hij is niet gelukkig! Later zal hij zijn functie aan het hof afdoen met 'mooipraterij'... het is voor hem allemaal te leeg, zonder inhoud.

In de filosofiestudie heeft hij ontdekt dat de mens niet alleen maar gedreven wordt door genotzucht, meer ook door de geest. Dat de mens niet alleen maar uit zichzelf moet treden, maar ook dat hij zich moet verinnerlijken. De vraag naar wat er in het leven eigenlijk écht belangrijk is, houdt hem bezig en maakt hem onrustig. Even wordt hij lid van een sekte: de Manicheeërs. Zij beloven hem een zuiver inzicht in de dingen van het leven.

In Milaan is ook een bisschop: Ambrosius. Omdat hij bekend staat om zijn welsprekendheid trekt hij veel mensen naar de kerk.

En uit nieuwsgierigheid gaat ook Augustinus eens naar hem luisteren. Niet om de inhoud (hij vindt bijbeluitleg nergens op slaan): hij komt voor de mooie taal. Maar de preken van Ambrosius zijn niet alleen mooi, er zit inhoud in!

En bij het plezier van het luisteren druppelt ook die inhoud zijn oren binnen: die gaat veel dieper dan de leer van de sekte, en bereikt ook zijn hart. Zijn voor-oordelen tegen het christendom worden stuk voor stuk afgebroken.

Wat nu? Zou hij zich gewonnen geven? Maar dan moet hij zijn manier van leven ook veranderen. Zou hij dat kunnen? Bidden kan hij al, hij bidt om de beheersing van zijn lichaam, "maar nog niet meteen" .. *"Oh Lord, make me pure, but not yet!"* zo klinkt het ook nog vandaag door in een lied van Robbie Williams; hij is bang dat hij te snel verhoord wordt!

Als hij zo op een middag zit te piekeren in de tuin hoort hij kinderen zingen: *"Neem en lees... tolle lege... neem en lees"*. Augustines denkt, dat liedje ken ik helemaal niet.... of is het geen liedje, maar een persoonlijke boodschap? Hij pakt de bijbel of waarin hij had zitten lezen, slaat hem open en leest bij Romeinen 13,13: *"Laten we ons behoorlijk gedragen als op klaarlichte dag, en ons onthouden van zwelgpartijen en drinkgelagen van ontucht en losbandigheid, van twist en rijd, en bekleedt u met de Heer Jezus Christus"*.

Die tekst is blijkbaar het laatste zetje dat hij nodig heeft. Hij is door zijn tijd van verslaving en verzet tegen de kerk heen, en geeft zich gewonnen aan de christelijke manier van leven. Hij zegt zijn baan op en trekt zich met een aantal vrienden terug in de stilte om zich op zijn doop voor te bereiden.

In de paasnacht van 387 - hij is dan 31 - wordt hij door bisschop Ambrosius gedoopt, samen met zijn zoon en nog enkele vrienden (zie plaatje) Met hen wil hij zijn leven opnieuw inrichten.

Ze gaan terug naar Afrika om daar een gemeenschap te vormen, "Eén van hart en één van ziel op weg naar God".

De kleine gemeenschap groeit, ook vrouwen volgen dit voorbeeld, en Augustinus schrijft zijn 'Regel voor de Gemeenschap'.

En zó worden de wortels gelegd voor een augustijnse manier van intensief christelijk samen leven. Augustinus wordt steeds bekender.

De oudere bisschop van Hippo die naar een goede medewerker en opvolger zoekt, wijdt hem eerst tot priester en later tot bisschop, ook al ambieert Augustinus dat niet.

Hij wordt een bekend predikant, schrijft een hele reeks brieven en brochures aan mensen die hem hun vragen voorleggen, en zo groeien ze uit tot boeken die wij nu nog kunnen lezen.

Het bekendste boek is het verhaal over zijn leven: '*De Belijdenissen*'.

Augustinus is een mijlpaal geworden in de ontwikkeling van de Kerk, een invloedrijk geestelijk leider.

Hij sterft te Hippo op 28 augustus 430, 75 jaar oud.

*Augustinus wordt gedoopt door Ambrosius van Milaan,
kathedraal Troyes , Frankrijk*